

Procedura wydawania opinii dyskalkulii

Opinie wydaje się w sprawie:

- dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub
- specyficzne trudności w nauce uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom.

(Podstawa prawna: Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe Dz. U. z 2019 poz.1148), Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2019 POZ. 1481), Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z dnia 13 lutego 2013 r., poz. 199).

KRYTERIA: Poziom umiejętności arytmetycznych musi być znacząco niższy niż oczekiwany po uwzględnieniu wieku dziecka, jego ogólnej inteligencji i stopnia zaawansowania w nauce szkolnej. Umiejętności czytania i pisanie powinny odpowiadać normie dla wieku umysłowego dziecka. Trudności w liczeniu nie mogą być wynikiem niewłaściwego nauczania ani bezpośrednim skutkiem defektów wzroku, słuchu, funkcji neurologicznych, zaburzeń psychicznych lub innych.

Dyskalkulia, a właściwie specyficzne zaburzenia arytmetyczne są zaliczane do specyficznych trudności w uczeniu się. Izolowana jej postać występuje bardzo rzadko, gdyż zwykle obserwujemy u uczniów trudności w nauce matematyki wynikające z występowania dysleksji. Zgodnie z klasyfikacją ICD-10 specyficzne zaburzenia arytmetyczne są ujęte pod pozycją F81.2, jednak w najnowszej publikacji ICD-11 będą występowały jako rozwojowe zaburzenia arytmetyczne.

POSTĘPOWANIE DIAGNOSTYCZNE

Diagnoza specyficznych trudności w nauce matematyki nie jest łatwa, dlatego niewiele poradni psychologiczno-pedagogicznych w Polsce ją wykonuje. Aby móc trafnie i obiektywnie zdiagnozować opisywane zaburzenie, należy wykonać badanie psychologiczne oraz pedagogiczne pod kątem trudności w nauce matematyki. Jeśli uczeń nigdy wcześniej nie był diagnozowany w poradni, wówczas zaleca się także wykonanie badania pedagogicznego pod kątem oceny postępów w nauce czytania i pisanie.

Zgłoszenia na badania diagnostyczne do Poradni pod kątem występowania specyficznych trudności w uczeniu się matematyki dokonuje się na podstawie aktualnych przepisów oświatowych, na obowiązującym formularzu wniosku.

Niezbędnym załącznikiem do wniosku jest **opinia nauczyciela matematyki, wychowawcy i terapeuty** z informacjami o poziomie osiągnięć, trudnościach i niepowodzeniach szkolnych oraz mocnych stronach ucznia.

Konieczne jest dostarczenie zeszytów szkolnych, prac klasowych (również z wcześniejszych lat nauki) oraz dokumentacji pracy terapeutycznej i samokształceniowej, a także opinii wydanych wcześniej przez inne poradnie, jeśli uczeń był pod opieką tego rodzaju placówki w poprzednim miejscu zamieszkania.

Na podstawie jednorazowej wizyty w Poradni nie diagnozuje się dyskalkulii. Istotne jest przeprowadzenie badań kontrolnych, w trakcie których ocenia się postępy ucznia.

Opinia określająca warunki zdawania sprawdzianów i egzaminów powinna być wydana przez Poradnię nie później niż do końca września roku szkolnego, w którym jest przeprowadzany sprawdzian lub egzamin.

Warunki przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu ustala dyrektor CKE.

Uczeń powinien być objęty **roczną terapią** pod kątem doskonalenia umiejętności i wiadomości matematycznych w szkole lub w poradni.

Po zakończeniu procesu diagnostycznego poradnia udziela wskazówek, dotyczących form pomocy, które należy uwzględnić w pracy, aby nauka była możliwie najbardziej efektywna. Uczeń ze specyficznymi trudnościami w nauce (lub ryzykiem ich występowania) oraz jego rodzice po wydaniu opinii są zobowiązani do wykonania znacznie większej pracy, niż w przypadku dziecka bez zaburzeń, aby osiągnąć ten sam efekt nauczania. Praca powinna być kierowana przez terapeutę pedagogicznego lub nauczyciela-specjalistę i wykonywana systematycznie w domu pod okiem rodzica, ponieważ jedynie współpraca między nimi pozwoli na zmaksymalizowanie efektów terapii.

Po diagnozie poradnia zaleca terapię ukierunkowaną na usprawnianie zaburzonych funkcji przez okres około dwóch lat.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że terapia pedagogiczna i korepetycje są zupełnie innymi formami pomocy. Korepetycje bazują na opanowaniu przez ucznia materiału realizowanego aktualnie w szkole. **Terapia** pedagogiczna jest natomiast szeregiem oddziaływań na dziecko mających na celu usprawnianie zaburzonych sfer w celu niwelowania przyczyn i objawów niepowodzeń szkolnych.

Jeśli chodzi o egzaminy kończące poszczególne etapy edukacyjne (egzamin ósmoklasisty, egzamin maturalny) uczeń z diagnozą specyficznych trudności w nauce ma możliwość korzystania z dostosowań warunków do jego indywidualnych potrzeb. Komunikaty dotyczące tychże dostosowań są każdego roku publikowane na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. **Z perspektywy ucznia z dyskalkulią, dostosowania o których mowa, niestety nie różnią się od tych przygotowanych dla uczniów ze spektrum dysleksji rozwojowej.**

Badanie w kierunku dyskalkulii składa się z następujących elementów:

- a. Wywiad rozwojowy
- b. Badanie psychologiczne
- c. Badanie pedagogiczne
- d. Badanie logopedyczne (opcjonalnie)

Całość realizowana jest w trakcie kilku wizyt (dwie lub trzy), podczas których wykonuje się badania w oparciu o standaryzowane narzędzia diagnostyczne wskazujące na:

- a. Zakres funkcjonowania intelektualnego, zakresy słabych i mocnych stron
- b. Zakres umiejętności szkolnych, zakresy percepcyjne, lateralizacja, motoryka, itp.
- c. Zakres kompetencji językowych

Podczas wywiadu rozwojowego przeprowadzanego z rodzicami dziecka analizowane są:

- a. wczesny rozwój dziecka ze szczególnym uwzględnieniem sprawności motorycznej, mowy, rozwoju społeczno-emocjonalnego
- b. stan zdrowia dziecka
- c. przebieg nauki szkolnej (umiejętności matematyczne od najwcześniejszych etapów nauki)
- d. zdolności, zainteresowania i zamiłowania

Diagnozowanie dyskalkulii jest procesem długotrwałym i obejmuje: badania wstępne, terapię oraz badania kontrolne.

ZALECENIA DO PRACY

Poniżej kilka podpowiedzi do tego, co jest ważne w pracy z uczniem z trudnościami w nauce matematyki:

- powiązanie matematyki z codziennymi sytuacjami i ukazywanie przydatności i obecności matematyki w codziennych sytuacjach;
- stwarzanie sytuacji kojarzących matematykę z przyjemnymi sytuacjami;
- stwarzanie okazji do praktycznych ćwiczeń w szacowaniu (wysokości, długości, odległości, powierzchni, czasu);
- stosowanie komunikatów werbalnych i wyjaśnień w celu zrozumienia języka matematycznego oraz zachęcanie do głośnego myślenia w trakcie rozwiązywania problemów matematycznych;
- nauczanie polisensoryczne:
 - stosowanie pomocy wizualnych takich jak tabliczka mnożenia, tablice, wzory;
 - stosowanie obiektów do przeliczania w trakcie liczenia;
 - stosowanie przyrządów do pomiaru, rysunków, grafów, wykresów, kolorów dla lepszego zrozumienia i zapamiętania;
 - zaangażowanie motoryki dużej (np. odmierzanie krokami, łokciami);
- wdrażanie do uporządkowanego działania, dającego poczucie pewności, łączenie wiedzy w logiczną całość, dzielenie jej na porcje łatwo przyswajalne przez ucznia;
- pomoc w rozwiązywaniu zadań (przeczytanie na głos zadania, dokonanie analizy celu zadania, wybór operacji arytmetycznej, nazwanie symboli, określenie czynności potrzebnych do wykonania danej operacji, zapisanie działań, stosowanie pomocy ułatwiających zrozumienie idei operacji i działań, sporządzenie dodatkowych rysunków i grafów ułatwiających uchwycenie zależności pomiędzy elementami zadania, sprawdzenie poprawności odpowiedzi przy pomocy kalkulatora (samodzielne poszukiwanie błędu);
- stosowanie umiejętności matematycznych w sytuacjach codziennych, praktycznych.

